

**UCHWAŁA NR XX/117/2016
RADY GMINY BIAŁA PODLASKA**

z dnia 27 września 2016 r.

w sprawie przyjęcia "Gminnego programu wspierania rodziny na lata 2016 – 2018"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575) Rada Gminy Biała Podlaska uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny program wspierania rodziny na lata 2016-2018”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XLII/222/2006 Rady Gminy Biała Podlaska z dnia 25 maja 2006 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Biała Podlaska.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Biała Podlaska

Dariusz Plażuk

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016 - 2018



Spis treści:

Rozdział I. Wprowadzenie.

Rozdział II. Diagnoza środowiska i problemu.

Rozdział III. Cele programu.

Rozdział IV. Adresaci programu.

Rozdział V. Działania i sposób ich realizacji.

Rozdział VI. Realizatorzy i partnerzy programu.

Rozdział VII. Zasady finansowania.

Rozdział VIII. Ewaluacja i ocena programu.

Rozdział IX . Zakończenie.

I.WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawowym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka, które powinno zapewnić mu bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na dziecko, przekazując mu system wartości, tradycje, kształtując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest też najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodziny, którym często towarzyszy problem ubóstwa, długotrwałego bezrobocia, czy zagrożenie bezdomnością. Rodziny takie wymagają stałego wsparcia i monitorowania przez przedstawicieli różnych grup zawodowych: pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów, policji oraz opiekunów świetlic środowiskowych, itp.

Praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd podstawowym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza rozwiązania problemu rodziny. Z uwagi na więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz praca prowadząca do stworzenia prawidłowych warunków rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej i jego powrót do domu.

Dlatego polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być nakierowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie. Działania władz państwowych i samorządowych w takich sytuacjach określa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Należy zauważyć, że wspieranie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmacnianie społeczności lokalnej. W rodzinie bowiem dorastają kolejne pokolenia, kształtuje się „kapitał ludzki”, który w przyszłości będzie tworzył społeczeństwo i wpływał na tempo jego rozwoju. Reformy ustroju terytorialnego państwa powodują, że coraz więcej kompetencji przejmują samorządy gmin i powiatów. Dzieje się tak wzorem innych państw Unii Europejskiej, w których służby społeczne funkcjonują jak najbliżej rodziny.

Pomoc społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Celem w pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc ta powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia

oraz integracji ze środowiskiem. W przepisach o pomocy społecznej zawarta jest zasada pomocniczości, która kładzie nacisk na wspieranie a nie bezpośrednie zaspokajanie potrzeb.

Mianem rodziny dysfunkcyjnej określa się rodzinę, w której występują istotne nieprawidłowości w zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychospołecznych dziecka. Problemy w takich rodzinach mają najczęściej charakter wielopokoleniowego procesu tworząc przez to błędne koło, które ciężko rodzinie przerwać wyłącznie własnymi siłami.

II. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

W gminie Biała Podlaska zlokalizowanych jest 9 szkół podstawowych, Stowarzyszenie Społeczno-Oświatowe „Nasza Szkoła” w Dokudowie oraz 2 publiczne gimnazja. Przy szkołach podstawowych funkcjonują punkty przedszkolne i oddziały przedszkolne.

Prężnie działający Gminny Ośrodek Kultury tworzy możliwość samorealizacji, rozwoju zainteresowań oraz udziału w różnorodnych imprezach kulturalnych i sportowych. Na terenie gminy funkcjonuje 9 klubów kultury i 1 klub objazdowy oraz 7 bibliotek i 1 Punkt Biblioteczny.

W gminie Biała Podlaska funkcjonuje Gminna Komisja d/s Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Gmina posiada dobrze działający system pomocy społecznej, który podejmuje działania na rzecz osób bezrobotnych, starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, czy też osób wykluczonych bądź zagrożonych marginalizacją społeczną.

Problemem przemocy w rodzinie zajmuje się Gminny Zespół Interdyscyplinarny d/s przeciwdziałania przemocy w rodzinie skupiający wśród swoich członków przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku. Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w formach pieczy zastępczej.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Dla potrzeb programu opracowano Kartę Diagnostyczną zawierającą informację, dotyczącą liczby mieszkańców, ilość dzieci z terenu gminy, umieszczonych w pieczy zastępczej, liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych oraz Funduszu Alimentacyjnego.

Karta Diagnostyczna Gminnego Programu Wspierania Rodziny

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2015
Liczba mieszkańców gminy Biała Podlaska	13 891
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	493
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	752
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	85
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	23
Liczba rodzin korzystających z dodatku energetycznego	15
Liczba dzieci/młodzieży z terenu gminy umieszczonych w pieczy zastępczej	10

Przyczyny i nasilenie trudnych sytuacji życiowych rodzin pokazuje poniższa tabela

Występujący problem	Liczba środowisk
Niepełnosprawność	81
Bezrobocie	260
Długotrwała choroba	137
Alkoholizm/ problem alkoholowy	20
Niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego	112
Upośledzenie umysłowe	15
Bezdomność	3
Narkomania	0
Przemoc w rodzinie	10

Niepełnosprawność (81rodzin), bezrobocie (260 rodzin) i długotrwała choroba 137 rodzin , to przyczyny trudnej sytuacji dotyczące znaczną grupę klientów pomocy społecznej, które jednocześnie generuje wiele innych niebezpiecznych dysfunkcji społecznych.

Analiza SWOT Lokalnego Systemu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem.

Mocne strony

- Dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje samorządowe.
- Rozwijający się system pieczy zastępczej.
- Realizacja licznych programów osłonowych i profilaktycznych.
- Kompetentna i oddana, ale też stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pomocy społecznej.
- Dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych rodzinom.
- Zabezpieczenie w budżecie Gminy niezbędnych środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny.
- Otwartość Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na współpracę ze środowiskiem lokalnym
- Ogólnie dostępna oferta pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Słabe strony

- Mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.
- Brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego.
- Zbyt mała aktywność w zakresie organizacji grup wsparcia i grup samopomocowych.
- Niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego oraz socjoterapii dla młodzieży zagrożonej demoralizacją.

Szanse

- Wzrost świadomości jakie znaczenie i jaką wartość niesie ze sobą rodzina,
- Wzrost świadomości dotyczący wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny,
- Wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia
- Zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia.

Zagrożenia

- Brak możliwości zaspokojenia uzasadnionych potrzeb mieszkaniowych rodzin.
- Osłabienie się funkcji opiekuńczej rodziny.
- Brak perspektyw kształcenia adekwatnego do późniejszych możliwości zatrudnienia.
- Niestabilny system prawny w zakresie wspierania rodziny i pomocy społecznej.
- Brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne.

III CELE PROGRAMU

Utrzymanie dziecka w rodzinie bądź jego powrót do rodziny jest celem priorytetowym dlatego praca z rodziną powinna być rozpatrywana z perspektywy potrzeb dziecka.

Cel główny Programu:

Skuteczne wspieranie rodzin w przywracaniu im zdolności do pełnienia ich zadań.

Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.
2. Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.
3. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
4. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych.
5. Uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.
6. Promowanie rodziny jako priorytetu w pracy instytucji i służb działających na jej rzecz.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami programu będą rodziny zamieszkałe w gminie Biała Podlaska doświadczające problemów opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

V. DZIAŁANIA I SPOSÓB ICH REALIZACJI

Dla realizacji celów zakłada się następujące działania:

1 . Wsparcie interdyscyplinarne.

W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań różnych instytucji i służb wspierania rodziny. Zatem zakładamy, że praca ta będzie realizowana przez powoływanie grup interdyscyplinarnych, w skład których wchodzić będą w szczególności: pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Praca ta powinna skutkować trafniejszą diagnozą problemów, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

2. Prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, potrzebują pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki nad dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym. Będzie to prowadzone w formie organizowania wypoczynku letniego dzieciom.

3. Poradnictwo specjalistyczne.

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (pedagogicznego, prawnego, zawodowego, itp.), terapii systemowej rodzin, treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia. Tam, gdzie jest to potrzebne i możliwe, praca powinna opierać się o kontrakt z rodziną.

Poradnictwo powinno dotyczyć sposobów zaspokajania potrzeb dziecka i rozwiązywania problemów wewnątrzrodzinnych. Terapia rodzin powinna być prowadzona z wykorzystaniem najnowszych metod i technik terapeutycznych. Niezwykle ważnym elementem jest również dostęp rodziny do pomocy prawnej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne.

W ramach działań profilaktycznych powinno uwzględnić się usługi dla rodzin wychowujących dzieci, szczególnie dzieci niepełnosprawne, które stanowią będą pomoc rodzicom w zapewnieniu należytej opieki w czasie, gdy nie mogą jej sprawować osobiście lub gdy ich kompetencje rodzicielskie są niedostateczne.

5. Usługi pracownika socjalnego.

Pracownik socjalny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem pracy pracownika socjalnego jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci. W okresie realizacji programu zakłada się objęcie usługami pracownika socjalnego co najmniej 20 rodzin.

6. Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin

Wsparcie i pomoc w ramach tego działania powinny być kierowane do osób i rodzin, które z różnych przyczyn nie mogą funkcjonować prawidłowo w oparciu o posiadane środki i zasoby. Wsparcie powinno być wielopłaszczyznowe i obejmować zarówno poprawę ich warunków bytowych jak i wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, barier w dostępie do leczenia, rehabilitacji, wypoczynku i inne. Priorytetem pomocy jest zapewnienie dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych i dysfunkcyjnych ciepłych posiłków, wyposażenia w podręczniki i artykuły szkolne, opieki przedszkolnej, wypoczynku i możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego.

7. Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

1. 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
2. 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
3. 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

1. 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
2. 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
3. 50% w trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

VI. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Założenia Programu Wspierania Rodziny w ramach swoich kompetencji winny realizować samorządowe jednostki organizacyjne, właściwe organizacje pozarządowe i inne podmioty, w szczególności realizujące zadania na zlecenie gminy Biała Podlaska oraz osoby specjalizujące się bądź mające kontakt z dzieckiem i rodziną.

Przy realizacji Programu współpracować winny:

a) podmioty publiczne:

- właściwe wydziały i stanowiska Urzędu Gminy Biała Podlaska,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej,
- szkoły podstawowe i gimnazjalne,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Gminny Zakład Komunalny.

b) podmioty niepubliczne:

- organizacje pozarządowe działające w zakresie pomocy społecznej,
- kościoły i związki wyznaniowe,

c) samorządowe służby i instytucje i inne:

- Komenda Policji,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Zakłady opieki zdrowotnej,
- Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej.

W realizacji swoich zadań w/w podmioty powinny kierować się dobrem rodziny, a jej wspieranie traktować jako priorytet, także wówczas gdy nie stanowi ono ich podstawowej misji.

Program jest zobowiązaniem samorządu gminy i jego jednostek do realizacji przyjętych celów, a także ma za zadanie stymulować do ukierunkowanych działań na rzecz dziecka i rodziny.

VII. ZASADY FINANSOWANIA

Finansowanie programu odbywać się będzie ze środków:

- budżetu gminy Biała Podlaska,
- dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych,
- programów rządowych z zakresu wspierania rodziny,

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

VIII. EWALUACJA I OCENA PROGRAMU

Monitoring Programu prowadzony będzie corocznie poprzez gromadzenie danych i informacji w zakresie wszystkich działań opisanych w niniejszym Programie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej w terminie do 31 marca każdego roku, sporządzi sprawozdanie rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny.

Monitorowanie działań będzie dokonywane również poprzez analizę następujących danych:

1. Ilość porad udzielanych przez specjalistów w miejskich instytucjach samorządowych lub w organizacjach pozarządowych realizujących zadania na zlecenie miasta.
2. Ilość interwencji kryzysowych.
3. Liczba osób uczestniczących w konferencjach, szkoleniach.
4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z określeniem przyczyn oraz struktury tych rodzin.
5. Liczba rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo.
6. Liczba rodzin, doświadczających przemocy domowej.
7. Liczba dzieci objętych pomocą społeczną.
8. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
9. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
10. Liczba dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.
11. Liczba osób usamodzielnionych.
12. Kwota wydatkowana na realizację różnych programów celowych ze wskazaniem źródeł finansowania.
13. Kwota wydatkowana na koszty utrzymanie dzieci w systemie pieczy zastępczej.
14. Kwota wydatkowana na koszty pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
15. Kwota wydatkowana na pomoc społeczną skierowaną do rodzin wychowujących dzieci, w formie posiłku w szkole, opłat za przedszkole.

IX . ZAKOŃCZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Biała Podlaska na lata 2016-2018 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.